

ІСТОРІЯ УСТАНОВ, ТОВАРИСТВ І ОБ'ЄДНАНЬ

УДК 930.25(477)“1990/2001”

Гаранін Олександр, Бабіна Наталія

ІСТОРІЯ СПІЛКИ АРХІВІСТІВ УКРАЇНИ ЗА ДОКУМЕНТАМИ ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ УКРАЇНИ (1990–2001)

На основі архівних документів, що зберігаються у Центральному державному архіві громадських об'єднань України, автори публікації реконструюють історію перших років діяльності всеукраїнської громадської організації «Спілка архівістів України». Хронологічні межі дослідження обумовлені датами, відповідно до яких в архіві відклався документальний комплекс джерел з історії Спілки архівістів України.

Ключові слова: Спілка архівістів України, Державна архівна служба України, Центральний державний архів громадських об'єднань України, архівні установи України, історія України.

Наприкінці лютого 2015 р. відбувся позачерговий VII з'їзд Спілки архівістів України (далі – САУ або Спілка). Під час роботи з'їзду більшістю голосів Головою Спілки було обрано завідувача кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професора М. Г. Щербака. Заступником Голови САУ обрано директора Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства О. Я. Гараніна¹. Наказом САУ від 23 червня 2015 р. № 5 О. Я. Гараніна призначено виконавчим директором Спілки. Ключовим елементом успішного виконання своїх обов'язків, на думку нового керівництва Спілки, має бути ґрунтовне вивчення досвіду діяльності попередніх керівників та досягнень САУ шляхом дослідження документальної спадщини Спілки архівістів України.

Документи з історії САУ за період 1991–2001 рр. зберігаються в Центральному державному архіві громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України). До архіву вони надійшли у 2011 р. у неповному складі (у розсіпу) і на сьогодні не є однорідним джерельним комплексом, адже різняться за рядом ознак: способом фіксації інформації (рукописні, машинописні, фотодокументи), типом і видом відтвореної інформації (листи, телеграми, звернення, газетні публікації), статусом документів (офіційні, неофіційні, чернетки документів), тематикою тощо.

Серед прийнятих документів: матеріали Підготовчого комітету зі створення Спілки, анкети, протоколи і документи Установчого, II, III, IV позачергового з'їздів, протоколи, витяги з протоколів пленумів Правління, засідань Ради

Правління САУ, загальних зборів її місцевих осередків, листування, фотографії, проекти-ескізи логотипів САУ, угоди про співробітництво, підписані між Спілкою та представниками товариств істориків-архівістів Росії, Білорусії, Узбекистану, Польщі, Угорщини тощо.

Із цих документів у 2012 р. було сформовано 50 справ, укладено опис та передмову. Опис справ побудовано за хронологічно-структурною ознакою. Справи в описі розміщено наступним чином: у межах року першими йдуть справи з документами керівних органів САУ (з'їздів, пленумів Правління, засідань Ради); далі – документи (протоколи, угоди), що стосуються співпраці САУ із товариствами істориків-архівістів, організації роботи місцевих осередків Спілки. Завершуються річні розділи листуванням. У справах документи розміщено за хронологічним і географічним принципами. Започаткований у ЦДАГО України фонд отримав порядковий номер – 341.

Мета публікації полягає у введенні до наукового обігу архівних документів з історії САУ, розкриття їх інформаційного потенціалу та поповнення наявної історіографічної бази. Окремим напрямом під час аналітично-синтетичного опрацювання архівних документів з історії САУ вбачається пошук окремих елементів, ідей, пропозицій та висновків, що мають увійти до проекту концепції розвитку САУ, яка розроблятиметься на найближчі 5 років. Саме в цьому автори вбачають актуальність публікації, адже, незважаючи на те, що Спілка наближається до святкування



свого чверть столітнього ювілею, дослідженнями її місця і ролі в розвитку архівної справи України займалися, за винятком окремих дослідників, лише поодинокі фахівці, які, переважно, знаходилися у статусі фундаторів або очільників САУ на різних етапах її діяльності.

Активну позицію щодо промоції САУ в середовищі українських архівістів займали: начальник Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України (нині – Державна архівна служба України) Б. В. Іваненко², перший Голова Спілки С. В. Кульчицький³ та перший заступник Голови Спілки К. Є. Новохатський⁴. Найвизначніший внесок у популяризації САУ, безперечно, належить І. Б. Матяш⁵, яка певний час була у складі керівних органів Спілки. Основними трибунами, з яких суспільство отримувало інформацію про діяльність САУ, стали журнал «Архіви України»⁶ та інформаційний бюлетень «Вісник САУ». В українських газетах центрального та місцевого рівня інформація носила більш спорадичний характер із максимальною кількістю публікацій про Спілку лише у 1991 р.⁷

Наприкінці 80-х років у суспільстві розпочалися суперечливі, непослідовні, але неухильні і незворотні процеси під гаслами «перебудови», «гласності», «демократизації». В цей час виникали численні об'єднання громадян, товариства, творчі спілки тощо. Тодішня ситуація в архівній справі характеризувалась, з одного боку, демократизацією доступу до архівних джерел, початком хвилі масового розсекречення документів, що значною мірою забезпечило оприлюднення багатьох нових, невідомих фактів історії. З іншого боку, почали загострюватися внутрішні проблеми архівної галузі. За спогадами К. Є. Новохатського⁸, ставлення до архівів як до другорядних об'єктів, непропорційно мале підвищення зарплати архівістів спричинило у 1990 р. низку виступів трудових колективів архівів. Саме в цей період у колі архівістів чіткіше постало розуміння того, що розв'язання галузевих проблем можливе за умови об'єднання зусиль і створення професійної громадської організації для захисту своїх інтересів та прав.

Із союзного центру в Москві надходили заклики не підтримувати альтернативні, незалежні від державних і партійних структур асоціації істориків і архівістів та ініціювалися пропозиції щодо створення осередку союзного товариства, а також надавалися покрокові «Рекомендації з деяких питань утворення республіканських, крайових, обласних, міських організацій Товариства архівістів СРСР» (рос. – Рекомендации по

некоторым вопросам образования республиканских, краевых, областных, городских организаций Общества архивистов СССР)⁹, у тому числі й щодо визначення представників на Установчий з'їзд Товариства архівістів СРСР. Варто відзначити досить високий дидактичний та пропедевтичний рівень згаданих рекомендацій.

Разом із тим, серед українських фахівців архівної справи виникла ідея створити республіканську громадську організацію архівістів. Пропонувалося обговорити її у колективах і, у разі підтримки архівною спільнотою, обрати склад Підготовчого комітету з їх представників. Його перше засідання відбулося 11 червня 1990 р. Під час засідання проголошено заяву про організацію роботи Підготовчого комітету зі створення Спілки архівістів України та проведення її Установчого з'їзду. До складу Підготовчого комітету увійшли: Г. В. Боряк, Т. Ю. Гирич, Т. М. Думанчук, М. О. Згерська, С. М. Кіржаєв, К. Є. Новохатський, Р. Я. Пиріг, Т. П. Прись, З. О. Сендик, Т. А. Старикова¹⁰.

Друге засідання Підготовчого комітету відбулося 11–12 липня 1990 р.¹¹ На ньому були визначені принципи діяльності комітету та прийнято рішення направити до архівів проект Статуту САУ для пропаганди ідей Спілки та отримання пропозицій щодо структури організації. 20 вересня 1990 р. Підготовчим комітетом прийнято рішення про проведення анкетування серед потенційних членів спілки – працівників Центрального державного архіву Жовтневої революції, вищих органів державної влади і органів державного управління Української РСР (нині – Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України)), Центрального державного історичного архіву УРСР у м. Києві (нині – Центральний державний історичний архів України, м. Київ (ЦДІАК України)), працівників архівів Житомирської, Закарпатської, Київської, Кіровоградської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Харківської, Черкаської, Чернівецької та Чернігівської областей¹². Участь у анкетуванні взяли працівники державних установ і відомчих архівів, музейні та бібліотечні працівники, вчителі, викладачі вищих навчальних закладів, журналісти тощо¹³.

В анкеті респондентам пропонувалося на умовах анонімності відповісти на питання, чи потрібне об'єднання всіх, хто пов'язаний із збереженням, збагаченням і використанням архівного надбання України, в окрему громадську організацію, з варіантами відповідей: «Так», «Ні», «Важко відповісти». Другий пункт анкети містив



прохання вказати мету новостворюваної громадської організації із наступними пропонованими відповідями: «Захист наукових, творчих і професійних інтересів архівістів», «Консолідація архівістів та інших осіб, зацікавлених у збереженні культурної спадщини», «Просвітницька діяльність», «Комерційна діяльність для одержання додаткових коштів на розвиток архівної справи і підвищення добробуту архівістів». У наступному пункті анкети до респондентів зверталися з проханням визначити статус організації, з урахуванням її мети та організаційної структури (із наступними пропонованими відповідями: «Асоціація», «Наукове товариство», «Творча гільдія», «Культурно-просвітницька спілка», «Кооператив», «Незалежна професійна спілка»)¹⁴.

Анкетування проходило по всій території України. Кількість анкет в кожному центрі опитування вираховувалася десятками. Так, наприклад, Державний архів Миколаївської області надіслав Підготовчому комітету 27 заповнених анкет¹⁵, Державний архів Чернігівської області – 55 анкет¹⁶. Цікавим за емоційним наповненням є рукописний лист від Державного архіву Харківської області, адресований Підготовчому

комітету, датований 28 листопада 1990 р. В ньому наголошується, що в анкетуванні, крім співробітників обласного архіву, взяли участь декілька районних архівів, представники державного університету, товариства «Меморіал», товариства єврейської культури, товариства охорони пам'яток, екологічного центру «Озон», історичного музею, газети «Вечірній Харків», юристи та інші. Завершувався лист майже гаслом: «Все, що могли – ми здійснили»¹⁷.

Завдяки злагодженим діям Підготовчого комітету 5 березня 1991 р. відбувся Установчий з'їзд Спілки архівістів України. На з'їзді було обрано Правління, Організаційну раду Правління та Контрольно-ревізійну комісію. Головою Правління САУ став доктор історичних наук, професор, заступник директора Інституту історії України АН УРСР С. В. Кульчицький, до складу Організаційної ради увійшли: Г. В. Боряк, С. М. Кіржаєв, С. В. Кульчицький, В. М. Михайленко, К. Є. Новохатський, Р. Я. Пиріг, В. В. Резнікова, О. Л. Рибалко, З. О. Сендик¹⁸. Серед архівних документів САУ у ЦДАГО України зберігається фотографія учасників Установчого з'їзду САУ. (Див. на фото нижче).



Учасники Установчого з'їзду Спілки архівістів України перед головним корпусом комплексу споруд Центральних державних архівів України, м. Київ, вул. Солом'янська, 24.
ЦДАГО України, ф. 341, оп. 1, спр. 8, арк. 1.



Вже у березні 1991 р. 670 представників трудових колективів центральних та обласних архівів України стали членами Співки архівістів України¹⁹. А 21 травня 1991 р. Співку архівістів України було офіційно зареєстровано Міністерством юстиції України. У березні цього ж року Організаційною радою Правління змінено назву робочого органу Правління з «Організаційної ради» на «Раду»²⁰.

У жовтні 1991 р. під час Пленуму Правління САУ обговорювалися організаційні питання щодо тактичних та стратегічних завдань майбутньої Співки, визначених її Статутом, та потенційного статусу САУ. Зокрема, щодо участі та ролі представників Співки у розробленні проекту закону про архіви, кроків з популяризації Співки в пресі та на телебаченні. Серед першочергових заходів, які мала здійснити Співка, пропонувалося організувати повернення в Україну архівних документів із-за кордону, підкреслювалося, що для цього потрібно розпочинати активну співпрацю з закордонними товариствами архівістів. Звучали й інші, як на той час, сміливі пропозиції. Так, директор Державного архіву Дніпропетровської області Т. М. Ченцова наголошувала, що Співка має стати координуючим центром архівної справи і бути на голову вище за своїм рівнем за Головархів²¹.

Під час Пленуму було створено 6 секцій САУ, зокрема – секцію організаційних і правових питань (відповідальний – К.Є. Новохатський), секцію соціального захисту (відповідальний – З. О. Сендик), інформаційно-видавничу секцію (відповідальний – С. М. Кіржаєв), секцію наукової діяльності та професійної підготовки (відповідальний – С. В. Кульчицький), секцію поповнення джерельної бази історії України (відповідальний – Г. В. Боряк), секцію зв'язків з іншими організаціями (відповідальний – Р. Я. Пиріг)²².

В цей же час було започатковано видання інформаційного бюлетеня «Вісник САУ». У 1991 р. побачили світ 1-й та 2-й його номери. Третій номер бюлетеня вийшов у світ у 1993 р. Згодом, впродовж більше п'яти років «Вісник САУ» з різних причин не друкувався. У 1999 р. Правління САУ вирішило відновити видання «Вісник САУ», перепрофілювавши його на наукове видання і надавши назву «Архівіст: Вісник САУ». У 2000 р. була здійснена спроба включити «Архівіст: Вісник САУ» до переліку наукових видань відомчих видавництв і наукових установ. Відповідний лист-клопотання було направлено до Президії Вищої атестаційної Комісії України

(далі – ВАК України) 11 січня 2000 р.²³. У складі редакційної колегії видання передбачалася робота 7 докторів та 4 кандидатів історичних наук. Крім науковців редколегію планувалося посилити визнаними фахівцями архівної справи. Але, зважаючи на відсутність серед архівних документів САУ відомостей від ВАК України щодо зазначеного листа та припинення видання з 2001 р. (останній, 5-й номер видання «Архівіст: Вісник САУ» побачив світ у 2000 р.), можна зробити припущення, що ВАК України не схвалив для нього «ВАКівський статус».

У період між першим та другим з'їздами Співки члени Правління і Ради САУ брали безпосередню участь у розробленні проекту Державної програми розвитку архівної справи та Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи», а також всіляко сприяли його прийняттю та розповсюдженню інформації про нього²⁴. Варто наголосити, що до складу авторського колективу, який складався із 5 чоловік, входили 3 члени Ради САУ²⁵.

У 1994 р. Співка активно долучилася до процесу набуття архівістами статусу державних службовців. Так, у своїх листах, адресованих на ім'я Віце-прем'єр міністра України І. Ф. Кураса²⁶, до Комісії з питань культури та духовного відродження Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України, САУ, спільно з Радою директорів центральних державних архівів України та Центральним Комітетом профспівки працівників державних установ України²⁷, послідовно доводила необхідність офіційного закріплення статусу державних службовців для працівників центральних, обласних, Київського і Севастопольського міських державних архівів та інших державних архівних установ центрального підпорядкування, що дозволило б зберегти кадровий склад у важких економічних умовах та не втратити професійний потенціал галузі.

Питання взаємозалежності між збереженням галузевого кадрового потенціалу відповідно до економічної ситуації в країні та їх природної кореляції обговорювалося ледь не на кожній зустрічі співчан і відображалося в епістолярії членів Співки. Так, у листі члена Правління САУ, директора Державного архіву Чернівецької області Ю. П. Ляпунова від 27 травня 1991 р.²⁸, адресованого заступнику Голови Правління САУ К. Є. Новохатському, серед ряду порад висловлювалася пропозиція щодо виступу Співки перед Верховною Радою України із законодавчою ініціативою про підвищення заробітної плати архівістам. На думку Ю. П. Ляпунова, успішно



реалізацією цієї пропозиції САУ одразу б зарекомендувала себе в очах працівників архівів їх захисником і тим самим заохотила б їх до вступу у лави Спілки.

Згодом, у 1995 р., з приводу низької заробітної плати архівістів досить критично висловлювався представник Державного архіву Донецької області В. О. Шевченко, наголошуючи, що з таким ставленням до архівістів з боку владних структур архівна справа в Україні загине, бо найцінніше, що є в галузі – це кваліфіковані кадри, а вони звільняються, що створює велику небезпеку для галузі, адже кваліфікованого архівіста готують десятиліттями²⁹. Із сумом доводиться констатувати, що за 20 років, які відтоді минули, ситуація для українських архівістів не покращилася.

Другий з'їзд Спілки архівістів України відбувся 17 березня 1995 р. У роботі з'їзду, згідно із протоколом, взяли участь 52 особи з правом вирішального голосу. На з'їзді порушувалося питання про майбутню долю громадської організації архівістів, можливість і доцільність її існування³⁰. Відповідно до рішення з'їзду, на пленумі Правління САУ, що відбувся у серпні 1995 р. в Одесі, було затверджено план дій САУ³¹ на 1995–1997 рр., який передбачав проведення заходів за основними статутними напрямками діяльності та налічував 28 пунктів, серед яких: участь у реалізації Державної програми розвитку архівної справи в Україні до 2005 р., участь у розробленні та удосконаленні законодавства України з питань культурної спадщини, популяризація діяльності Спілки у ЗМІ, підготовка сучасного словника архівної термінології, підручників для студентів вищих навчальних закладів та технікумів з дисциплін архівознавчого циклу, проведення круглих столів та семінарів, встановлення зв'язків та обмін досвідом із іноземними товариствами архівістів, зокрема: польськими, румунськими, угорськими колегами, а також товариствами країн СНД.

Період між другим та третім з'їздами САУ ознаменувався прагненням спілчан максимально реалізувати основні норми вже прийнятого на той час Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» та підготувати відповідні підзаконні акти³². Члени Правління Ради брали активну участь у розробленні проекту Державної програми розвитку архівної справи в Україні, яка передбачалася при прийнятті архівного закону. Проте, через відсутність коштів у держбюджеті, зазначений проект було відкликано Урядом з Верховної Ради України.

У роботі III з'їзду Спілки архівістів України, який відбувся 4 лютого 1999 р., взяли участь 66 де-

легатів від її місцевих осередків та 15 осіб з дорадчим голосом³³. З'їздом було обрано новий склад керівних органів Спілки. Головою Правління став колишній Голова Головархіву, Заслужений працівник культури України Б. В. Іваненко, заступником Голови – І. Б. Матяш³⁴. Також на з'їзді було прийнято зміни до Статуту САУ, резолюцією, якою визначено основні завдання Спілки на найближчу перспективу, та започатковано нагородження її членів званням «Почесний член САУ». Варто зазначити, що за 1990–2001 рр. таке звання отримали: Л. З. Гісцова, Н. П. Гусєва, Н. О. Єрмакова, Г. Ф. Казанцева, В. С. Коновалова, С. В. Кульчицький, Р. П. Німець, К. Є. Новохатський, О. Г. Мітюков, З. С. Орлова, Л. Б. Пількевич, Т. П. Прись, Г. С. Пшеничний, Т. П. Рибалко, М. М. Фолтін, Д. С. Щедрина³⁵.

Серед низки гострих питань звітнього періоду, що постали перед САУ, була певна байдужість окремих архівістів до проблем Спілки. У звітній доповіді, що пролунала на з'їзді, зазначалося, що навіть обрання представників архівних установ до складу найвищих керівних органів Спілки не гарантувало само по собі їх ініціативи, активності та відповідальності за розвиток організації. Зазначалося, що основну роботу в Раді САУ вели голова, його заступник та секретар-бухгалтер. З решти 9 членів Ради лише половина брала участь у її засіданнях, а більшість з них взагалі не змогла організувати осередки САУ у своїх колективах³⁶.

6 лютого 2001 р. на IV позачерговому з'їзді САУ замість Б. В. Іваненка було обрано нового Голову Правління САУ. Ним став директор ЦДАГО України, кандидат історичних наук В. С. Лозицький³⁷. У резолюції з'їзду серед своїх перспективних завдань Спілка визначила участь в удосконаленні взаємодії з державними архівними управлінськими структурами, співучасть у підготовці нормативних документів та підзаконних актів з питань архівного законодавства, більш глибокий аналіз кадрової, соціально-правової ситуації в архівних установах з метою вироблення рекомендацій щодо соціального захисту архівістів, розроблення довгострокової програми організаційних, науково-творчих та інформаційних заходів САУ, посилення зв'язків із зарубіжними архівними товариствами та зверненням до колективних членів САУ щодо дотримання статутних вимог, зокрема необхідності сплачувати членські внески³⁸. Означений період ознаменовано спробами активізувати міжнародну діяльність САУ шляхом створення постійно діючих представництв Спілки в таких країнах як Ізраїль, Канада, Німеччина, США, Франція³⁹.



Аналізуючи досягнення САУ за період 1990–2001 рр. на підставі архівних документів, що відклалися в ЦДАГО України, важко однозначно стверджувати про успішну реалізацію всіх статутних завдань Спілки. Адже, відповідно до свого статуту, своїми завданнями САУ визначала: сприяння розвитку архівної справи та діловодства в Україні; підвищення кваліфікації працівників архівів; повернення в Україну архівних та інших історико-культурних цінностей або їх копіювання; збереження культурної, наукової спадщини, пам'яток історії та культури; проведення наукової діяльності, забезпечення законних соціальних інтересів членів Спілки⁴⁰. Виконання переважної більшості завдань потребувало залучення коштів, яких, на жаль, бракувало САУ. Разом із цим, варто відзначити, що ентузіазм «батьків-засновників» Спілки, незважаючи на реалії економічного буття, не дозволив згаснути вогнику «подвижництва архівної справи» та зумів передати його наступним поколінням українських архівістів.

Із перших днів свого існування САУ намагалася сприяти розвитку архівної справи не лише на громадських засадах, але й шляхом запровадження комерційних засад в своїй діяльності. Так, впродовж 1992–1999 рр. за участі Спілки були засновані Мале підприємство «Архіви України» та Товариство «Арінфо»⁴¹. Метою їх створення стало впровадження у різні галузі народного господарства і соціальну сферу новітніх комплексів технічних засобів і програмно-цільових методів управління на базі тогочасних комп'ютерних та інших технологій, об'єднання зусиль усіх зацікавлених у виявленні, науковому освоєнні та використанні у культурно-освітніх та комерційних цілях документальної спадщини України.

В цей же час САУ за домовленістю із Головархівом та Російським державним гуманітарним університетом брала участь у роботі з підготовки довідника «Архівні фонди і колекції про євреїв в Україні»⁴², як складової частини багатотомних довідкових видань «Документи з історії національних меншин в архівосховищах України». Члени Спілки активно допомагали в організації та проведенні зустрічі представників товариств істориків-архівістів незалежних держав – України, Росії, Білорусії, Узбекистану у рамках Київської зустрічі (1992 р.), результатом якої стало підписання протоколу про подальше вдосконалення принципів співробітництва товариств істориків-архівістів країн СНД та інших зацікавлених держав⁴³.

За участі САУ організовано і проведено загальноукраїнські архівознавчі конференції

«Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні» (1995 р.), «Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи» (1996 р.), «Архівна та бібліотечна справа в Україні доби визвольних змагань (1917–1921 рр.)» (1997 р.), II міжнародної наукової конференції «Гетьман Павло Скоропадський та Українська держава 1918 р.» (1998 р.), конференції з нагоди 75-ї річниці від дня заснування Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М.П. Драгоманова (1998 р.), конференції молодих дослідників «Архів і особа» тощо.

Члени САУ залучалися до виконання державних програм «Архівна україніка», «Повернуті імена», «Реабілітовані історією», підготовки термінологічного словника «Архівістика», біографічного словника українських архівістів та підручника «Архівознавство». Між Спілкою архівістів України та Товариством угорських архівістів було укладено угоду про співпрацю (1998 р.)⁴⁴, велося активне листування із Генеалогічним товариством ЮТА (США), Асоціацією польських архівістів. У 2001 р. було ініційовано створення двох підрозділів у складі САУ без отримання ними статусу юридичних осіб – Центру Генеалогічної інформації та досліджень і Міжнародної служби історико-архівних, генеалогічних розшуків, досліджень та експертизи⁴⁵.

Окремою сторінкою в історії САУ була участь членів Правління САУ – В. П. Ляхоцького і К. Є. Новохатського – у спробі розроблення та впровадження в архівній системі відомчих відзнак Головархіву⁴⁶. В середовищі керівництва САУ розглядалися ідеї впровадження нагрудного знака Нестора-літописця за заслуги в архівній галузі. Але, через брак коштів та відсутність бюджету САУ, ідея залишилася нереалізованою. Проте, у 1999 р. за участі Спілки архівістів України було започатковано премію імені В. Веретенникова за наукові досягнення в галузі архівознавства і документознавства та організовано професійний клуб творчих зустрічей «Архівна світлиця», перше засідання якого відбулося 10 червня 1999 р.⁴⁷.

Архівні документи САУ наочно доводять, що завдання, які стоять перед сучасним керівництвом САУ, полягають в активізації роботи Правління САУ шляхом використання потенціалу усіх членів Спілки (в тому числі і на міжнародній арені), поновлення виходу друкованого органу САУ – «Архівіст: Вісник САУ», реанімування ідеї заснування відомчої відзнаки, дотримання вимог з організації внутрішнього документообігу, проведенні пошуку документів з історії



Спілки за період після 2001 р. та передавання їх до ЦДАГО України на постійне зберігання для забезпечення можливості ретельного вивчення досвіду своїх попередників. Саме цей досвід, а також впровадження в життя традицій архівістів-спілчан мають стати підґрунтям для підняття престижу САУ як у середовищі архівістів так і в суспільстві в цілому.

¹ Позачерговий VII з'їзд Спілки архівістів України // Архіви України. – 2015. – № 1. – С. 40–41;

² Іваненко Б. Спілка архівістів України в 1999–2000 рр. // Архівіст: Вісник САУ. – 2000. – Вип. 2(5). С. 5–9.

³ Кульчицький С. Спілка архівістів України між другим і третім з'їздом // Архівіст: Вісник САУ. – 1999. – Вип. 1(4). – С. 19–26; «Слід прогнозувати зростання громадської активності в архівній справі» (Впроваджуємо в життя Закон України «Про Національний архівний фонд і архівні установи») : [інтерв'ю із головою Спілки архівістів України С. В. Кульчицьким] // Архіви України. – 1995. – № 4/6. – С. 29–32.

⁴ Новохатський К. Так починалася Спілка // Архівіст: Вісник САУ. – 1999. – Вип. 1(4). – С. 11–18.

⁵ Матяш І. Б. Спілка архівістів України: шлях в десять років // Нариси історії архівної справи в Україні / за заг. ред. І. Б. Матяш та К. І. Климової. – Київ, 2002. – С. 597–606; *Matiasz I. Związek Archiwistów Ukrainy – pierwsze dziesięciolecie* // *Archiwista Polski*. – Toruń, 2001. – № 2. – С. 59–64; Матяш І. Б. 10-летие Союза архивистов Украины // *Вестн. архивиста*. – 2000. – № 3/4. – С. 271–275; Матяш І. «Архівіст: Вісник САУ» // Українська архівна енциклопедія / Держкомархів України, УНДІАСД. – К., 2008. – С. 107–108; Матяш І. Архівістів України Спілка // *Енциклопедія Сучасної України* / НАН України, Наук. т-во ім. Шевченка, Координац. бюро Енциклопедії Сучасної України НАН України. – К., 2001. – Т. 1 : А. – С. 707; Матяш І. Розвиток міжнародного співробітництва Спілки архівістів України // *Студії з архів. справи та документознавства*. – 2005. – Т. 13. – С. 153–155; Матяш І. Спілка архівістів України // *Довідник з історії України*. А–Я / Ін-т іст. дослідж. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка. – Вид. 2-е, доопр. і допов. – К.: Генеза, 2001. – С. 812; Матяш І. Спілка архівістів України // Українська архівна енциклопедія. – Київ, 2008. – С. 739–740; Матяш І. Б. Угрознавчі дослідження спілки архівістів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ugraina.org/monographics/2036.html>. – Назва з екрана.

⁶ Засідання підготовчого комітету по створенню Товариства архівістів України // Архіви України. – 1990. – № 5. – С. 3–4; Установчий з'їзд Спілки архівістів України // Архіви України. – 1991. – № 2. – С. 3–4; Якою бути Спілці? (З виступів на Установчому з'їзді) // Архіви України. – 1991. – № 3. – С. 13–14; Спілку архівістів України зареєстровано // Архіви України. – 1991. – № 4. – С. 8; Перший випуск інформаційного бюлетеня Спілки архівістів України «Вісник САУ» // Архіви України. –

1991. – № 5/6. – С. 71; Другий з'їзд Спілки архівістів України // Архіви України. – 1995. – № 1/3. – С. 5–7.

⁷ Хто ви, архівісти? // Молода Гвардія. – 1991. – 5 березня; Всі, кому дорога історія // Робітничка газета. – 1991. – 10 травня; Ляпунов Ю. Хто захистить архівістів? // Буковинське віче. – 1991. – 26 березня; Нова спілка // Кіровоградська правда. – 1991. – 08 вересня; Шевченко С. Архівісти об'єднуються // Народне слово. – 1991. – 16 травня; Об'єднались архівісти // Вечірній Київ. – 1991. – 10 червня.

⁸ Новохатський К. Так починалася Спілка // Архівіст: Вісник САУ. – 1999. – Вип. 1(4). – С. 11.

⁹ ЦДАГО України, ф. 341 оп. 1, спр. 1, арк. 11–13.

¹⁰ Там само, арк. 59.

¹¹ Архівіст: Вісник САУ / Спілка архівістів України. – 1999. – Вип. 1(4). – С. 13.

¹² Там само. – С. 16–17.

¹³ ЦДАГО України, ф. 341, оп. 1, спр. 3–7.

¹⁴ Там само, спр. 7, арк. 1.

¹⁵ Там само, спр. 2, арк. 3.

¹⁶ Там само, арк. 5.

¹⁷ Там само, арк. 21.

¹⁸ Там само, спр. 9, арк. 1.

¹⁹ Там само, арк. 23.

²⁰ Там само, арк. 5.

²¹ Там само, арк. 4.

²² Там само.

²³ Там само, спр. 42, арк. 1–2.

²⁴ Архівіст: Вісник САУ / Спілка архівістів України. – 1999. – Вип. 1(4). – С. 19.

²⁵ ЦДАГО України, ф. 341, оп. 1, спр. 19, арк. 1.

²⁶ Там само, спр. 22, арк. 5–6.

²⁷ Там само, арк. 2–4.

²⁸ Там само, спр. 12, арк. 11.

²⁹ Там само, спр. 23, арк. 4.

³⁰ Там само, арк. 1–10.

³¹ Там само, спр. 24, арк. 2–6.

³² Там само, спр. 37, арк. 8–15.

³³ Там само, арк. 1.

³⁴ Архівіст: Вісник САУ / Спілка архівістів України. – 1999. – Вип. 1(4). – С. 7.

³⁵ ЦДАГО України, ф. 341, оп. 1, спр. 16, арк. 2–3; там само, спр. 20, арк. 24; там само, спр. 27, арк. 1; там само, спр. 37, арк. 7.

³⁶ Там само, спр. 37, арк. 8–15.

³⁷ Там само, спр. 43, арк. 12.

³⁸ Там само, арк. 7–8.

³⁹ Там само, спр. 47, арк. 2.

⁴⁰ Статут Спілки архівістів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.archives.gov.ua/Archives/Statut_spilky_arkhivistiv.pdf. – Назва з екрана.

⁴¹ ЦДАГО України, ф. 341, оп. 1, спр. 13, арк. 1–3.

⁴² Там само, спр. 14, арк. 1–2.

⁴³ Там само, спр. 21.

⁴⁴ Там само, спр. 34.

⁴⁵ Там само, спр. 47, арк. 1.

⁴⁶ Там само, спр. 37, арк. 8–15.

⁴⁷ Архівіст: Вісник САУ / Спілка архівістів України. – 1999. – Вип. 1(4). – С. 29.



На основе архивных документов, хранящихся в Центральном государственном архиве общественных объединений Украины (ЦГАОО Украины) авторы публикации реконструируют историю первых лет деятельности всеукраинской общественной организации «Союз архивистов Украины». Хронологические рамки исследования обусловлены датами, в соответствии с которыми в архиве отложился документальный комплекс источников по истории Союза архивистов Украины.

Ключевые слова: Союз архивистов Украины, Государственная архивная служба Украины, Центральный государственный архив общественных объединений Украины, архивные учреждения Украины, история Украины.

Basing on the archival documents preserved in the Central State Archives of Public Organizations of Ukraine, the authors of the article reconstruct the history of the first year's activities of the All-Ukrainian public organization «The Society of Archivists of Ukraine». The chronological boundaries of the study are predetermined by the dates, according to which in the archives have been deposited the documentary sources on the history of the Society of Archivists of Ukraine.

Key words: the Society of Archivists of Ukraine, the State Archival Service of Ukraine, the Central State Archives of Public Organizations of Ukraine, the archival institutions of Ukraine, the history of Ukraine.